

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว
วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗
กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐ ๒๙๕๕ ๑๕๑๔ โทรสาร ๐ ๒๙๕๕ ๑๖๒๖
E-mail: doae.pmd2566@gmail.com

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ

ศัตรูข้าว

๑. สถานการณ์การปลูกข้าว

พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๕ จังหวัด มีพื้นที่ยืนต้น ๔๓,๘๖๙,๓๖๘.๙๑ ไร่

๒. สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวที่สำคัญ

๒.๑ หนอนกระทู้กล้า พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดนครราชสีมา รวมจำนวน ๖๒๐.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๑๔ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๖๒๐.๕๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๑๒๐.๐๐ ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๒๐๐.๕๐ ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๓๐๐.๐๐ ไร่

๒.๒ หนอนห่อใบข้าว พื้นที่ระบาด ๙ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา นครราชสีมา ตรัง กาฬสินธุ์ สกลนคร อุตรดิตถ์ บุรีรัมย์ ขอนแก่น และจังหวัดชลบุรี รวมจำนวน ๔๒๗.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๑๐ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๙.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔๐๘.๕๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๒๒๓.๒๕ ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๑๒๔.๗๕ ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๗๙.๕๐ ไร่

๒.๓ เพลี้ยกระโดดหลังขาว พื้นที่ระบาด ๑๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำพูน ตาก อุทัยธานี เชียงใหม่ ราชนบุรี กาญจนบุรี น่าน สุรินทร์ สุโขทัย ศรีสะเกษ สงขลา อุดรราชธานี และจังหวัดตราด รวมจำนวน ๑๐๘,๖๖๗.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๔๗๗ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๒๕,๔๗๗.๖๙ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑๓๔,๑๔๔.๖๙ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๒,๕๗๒.๕๐ ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๙๓,๕๒๕.๕๐ ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๑๒,๕๖๙.๐๐ ไร่

๒.๔ เพลี้ยไฟ พื้นที่ระบาด ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน กรุงเทพมหานคร และจังหวัดกาญจนบุรี รวมจำนวน ๖.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๖.๕๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๖.๐๐ ไร่
๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๐.๕๐ ไร่

๒.๕ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว พื้นที่ระบาด ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ อุตรดิตถ์ จันทบุรี และจังหวัดสกลนคร รวมจำนวน ๑๖๑.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๔ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๒๗.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑๓๔.๗๕ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๐.๒๕ ไร่
๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๑๖๑.๕๐ ไร่

๒.๖ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พื้นที่ระบาด ๓๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก แพร่ พิชณุโลก เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน ลำพูน กาญจนบุรี ปรจวบบุรี สุรินทร์ กำแพงเพชร อุทัยธานี ศรีสะเกษ นครราชสีมา อุตรดิตถ์ สระแก้ว ขอนแก่น บุรีรัมย์ อุบลราชธานี เลย กาฬสินธุ์ ชัยนาท พิจิตร ตราด นครสวรรค์ อ่างทองเจริญ ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี ชัยภูมิ มหาสารคาม มุกดาหาร สระบุรี สุโขทัย และจังหวัดน่าน รวมจำนวน ๙๖,๖๘๔.๘๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๒๐๔ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๑,๒๖๔.๓๕ ไร่ (สปีดาร์ที่ผ่านมา ๘๕,๔๒๐.๕๑ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๑๗,๕๙๘.๓๑	ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๕๗,๑๒๔.๕๐	ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๒๑,๙๖๒.๐๕	ไร่

๒.๗ โรคไหม้ข้าว พื้นที่ระบาด ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ ลำพูน กาฬสินธุ์ นครราชสีมา อุตรดิตถ์ ศรีสะเกษ ชัยนาท อุบลราชธานี สกลนคร จันทบุรี พังงา และจังหวัดขอนแก่น รวมจำนวน ๔,๗๗๓.๕๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑๐๙ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๑,๐๑๑.๕๕ ไร่ (สปีดาร์ที่ผ่านมา ๕,๗๘๕.๑๒ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๑๔๘.๐๐	ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๒,๑๘๗.๑๒	ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๒,๔๓๘.๔๕	ไร่

๒.๘ โรคขอบใบแห้ง พื้นที่ระบาด ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ อุตรดิตถ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด รวมจำนวน ๕๓.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๑๒๙.๐๐ ไร่ (สปีดาร์ที่ผ่านมา ๑๘๒.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๒.๐๐	ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๑๔.๐๐	ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๓๗.๐๐	ไร่

๒.๙ โรคใบสีส้ม พื้นที่ระบาด ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และจังหวัดนครราชสีมา รวมจำนวน ๑,๓๑๖.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๓๐ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๕๐.๐๐ ไร่ (สปีดาร์ที่ผ่านมา ๑,๑๖๖.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๑๕๖.๐๐	ไร่
๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๑,๑๖๐.๐๐	ไร่

๒.๑๐ โรคใบขีดสีน้ำตาล พื้นที่ระบาด ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ อุทัยธานี และจังหวัดนครราชสีมา รวมจำนวน ๔๗๕.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๑๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๕.๒๕ ไร่ (สปีดาร์ที่ผ่านมา ๔๗๐.๒๕ ไร่)

๑) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๑๒.๐๐	ไร่
๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๔๖๓.๕๐	ไร่

๓. การดำเนินงานในพื้นที่ระบาด

๓.๑ การควบคุมหนอนกระทู้กล้า

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนกระทู้กล้า พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดหนอนกระทู้กล้า โดยการกำจัดวัชพืชตามคันนาหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อทำลายแหล่งอาศัย และใช้กับดักแสงไฟในตอนกลางคืนเพื่อล่อตัวเต็มวัยนำไปทำลาย หรือเก็บตัวหนอนเพื่อนำไปทำลายนอกแปลง พร้อมแนะนำเกษตรกรหากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๒ การควบคุมหนอนห่อใบข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนห่อใบข้าว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดหนอนห่อใบข้าว และหลักการปฏิบัติการปลูกข้าวอย่างถูกวิธีให้องค์ความรู้เรื่องการปลูกและจัดการกับศัตรูพืชกรรมวิธีการ

ปรับปรุงดิน และแนะนำให้เกษตรกรไถตากหน้าดิน ๑๕ วัน ก่อนเพาะปลูกข้าวในฤดูการถัดไป พร้อมแนะนำเกษตรกรหากพบการระบาดของรูนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๓ การควบคุมเพลี้ยกระโดดหลังขาว

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการอารักขาพืช และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาว พร้อมให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดหลังขาว โดยแนะนำเกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี ๖๐ ชัยนาท ๑ สุพรรณบุรี ๑ กข๓๑ และชุมแพ ๖๐ โดยปลูกสลับกันอย่างน้อย ๒ พันธุ์ เพื่อป้องกันไม่ให้เพลี้ยกระโดดหลังขาวปรับตัวทำลายข้าวพันธุ์ต้านทานได้ เร็ว หรือถ้าปลูกข้าวพันธุ์เดียว ไม่ควรปลูกติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก การจัดการกับสภาพแวดล้อมในแปลงปลูกข้าวเพื่อเป็นการลดที่อยู่อาศัยของเพลี้ยกระโดดหลังขาว หากพบการระบาดของรูนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๔ การควบคุมเพลี้ยไฟ

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาดของ ลงพื้นที่ตรวจสอบการระบาดของเพลี้ยไฟ พร้อมให้คำแนะนำเกษตรกรในการป้องกันกำจัด โดยการดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน ๗ วัน อย่าให้ขาดน้ำ หรือไข่น้ำท่วมยอดข้าวทิ้งไว้ ๑ - ๒ วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย ๑ - ๓ ตัวต่อต้นในข้าวอายุ ๖ - ๗ วันหลังหว่าน หากพบการระบาดของรูนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๕ การควบคุมเพลี้ยจักจั่นสีเขียว

สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการอารักขาพืช ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของเพลี้ยจักจั่นสีเขียว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยจักจั่นสีเขียว โดยแนะนำเกษตรกรใช้แสงไฟล่อแมลงและทำลายเมื่อมีการระบาดของรูนแรง ปลูกข้าวพร้อม ๆ กัน และปล่อยพื้นนาว่างไว้ระยะหนึ่ง เพื่อตัดวงจรชีวิตของแมลง และปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน กข๔ กข๙ กข๒๑ กข๒๓ สุพรรณบุรี ๖๐ สุพรรณบุรี ๙๐ พิษณุโลก ๒ ชุมแพ ๖๐ เก้ารวง ๘๘ แก่นจันทร์ นางพญา ๑๓๒ พวงไร่ ประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้สำรวจและเฝ้าระวังการระบาดของเพลี้ยจักจั่นสีเขียว พร้อมแนะนำเกษตรกรผ่านกลุ่ม Line เกษตรกร และกลุ่ม Line ผู้นำชุมชน หมอพืชชุมชน หากพบการระบาดของรูนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๖ การควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมมือกับศูนย์วิจัยข้าว ลงพื้นที่ตรวจสอบและให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่พบการระบาดของ แนะนำเกษตรกรหมั่นสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในแปลง พร้อมให้คำแนะนำวิธีการใช้และวิธีการผลิตขยายเชื้อราบีเวอร์เรีย เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แนะนำให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๙๐ สุพรรณบุรี ๖๐ ปทุมธานี ๑ เป็นต้น และควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดีเปียกหรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗ - ๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แจ้งเตือนประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร เฝ้าระวังการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลผ่านกลุ่ม Line เกษตรกร และกลุ่ม Line ผู้นำชุมชน หมอพืชชุมชน หากพบการระบาดของรูนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๗ การควบคุมโรคไหม้ข้าว

๓.๗.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาดของ ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว พร้อมให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคไหม้ข้าวแก่เกษตรกรด้วยวิธีผสมผสาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มา จากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในพื้นที่และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้หมั่นสำรวจ

ติดตามและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่แปลงปลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้รีบทำการป้องกันกำจัดทันที

๓.๗.๒ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช สนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่จะผลิตและขยายเพื่อใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาด ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

๓.๘ การควบคุมโรคขอบใบแห้ง

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาดร่วมกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการอารักขาพืช ลงพื้นที่ตรวจสอบการระบาดของโรคขอบใบแห้ง พร้อมสนับสนุนเชื้อจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ บาซิลลัส ซับทิลิส (*Bacillus subtilis*) และเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร และให้คำแนะนำการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดการระบาดของโรคขอบใบแห้งแก่เกษตรกรที่พบการระบาดในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์เตือนเกษตรกรเฝ้าระวังในแปลงปลูกข้าวของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการเข้าทำลายของโรคขอบใบแห้ง ในพื้นที่ที่พบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๙ การควบคุมโรคใบสีส้ม

สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการอารักขาพืช ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบสีส้ม พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดโรคใบสีส้ม โดยแนะนำเกษตรกรใช้พันธุ์ข้าวต้านทานแมลงเพลี้ยจักจั่นสีเขียว เช่น กข๑ กข๓ กำจัดวัชพืช และพืชอาศัยของเชื้อไวรัสและแมลงพาหะนำโรค และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้สำรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคใบสีส้ม พร้อมแนะนำเกษตรกรผ่านกลุ่ม Line เกษตรกร และกลุ่ม Line ผู้นำชุมชนหมอพืชชุมชน หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๑๐ การควบคุมโรคใบขีดสีน้ำตาล

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมมือกับศูนย์วิจัยข้าว ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบขีดสีน้ำตาล พร้อมให้ความรู้และสนับสนุนเชื้อราเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดโรคใบขีดสีน้ำตาล โดยแนะนำเกษตรกรใช้ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (๐-๐-๖๐) อัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ สามารถช่วยลดความรุนแรงของโรคได้ และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้สำรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคใบขีดสีน้ำตาล พร้อมแนะนำเกษตรกรผ่านกลุ่ม Line เกษตรกร และกลุ่ม Line ผู้นำชุมชนหมอพืชชุมชน วิทยุชุมชน และประชาสัมพันธ์จังหวัด หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๔. คำแนะนำและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบการระบาด

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
1. หนอนกระทู้กล้า ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Spodoptera mauritia</i> (Boisduval)	1. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2). กำจัดวัชพืชตามคันนาหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อทำลายแหล่งอาศัย 3). ถ้ามีความจำเป็นในการใช้สารเคมีควรสารฆ่าแมลง ได้แก่ - มาลาไทออน (malathion) 83% W/V EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - เฟนิโตรไทออน (Fenitrothion) 50% EC อัตรา 30 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
<p>2. หนอนห่อใบข้าว</p> <p>ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Cnaphalocrocis medinalis</i> (Guenee)</p>	<ol style="list-style-type: none"> หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ กำจัดพืชอาศัย เช่น หญ้าข้าวนก หญ้ากสีชมพู หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าชันกาด และข้าวป่า ในพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำควรปลูกข้าว 2 พันธุ์ขึ้นไป โดยปลูกสลับพันธุ์กัน จะช่วยลดความรุนแรงของการระบาด ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดและสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์หรือสารผสมสาร ไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ในข้าวอายุหลังหว่าน 40 วัน เพราะศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย ทำให้เกิดการระบาดของหนอนห่อใบข้าวรุนแรงได้ในระยะข้าวตั้งท้อง-ออกรวง เมื่อตรวจพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว 4-5 ตัวต่อตารางเมตร และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ในข้าวอายุ 15-40 วัน ใช้สารฆ่าแมลงประเภทดูดซึม เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ฟิโปรนิล (fipronil) 5% SC อัตรา 30-50 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเฉพาะพื้นที่ที่มีใบถูกทำลายจนเห็นรอยขาวๆ
<p>3. เพลี้ยกระโดดหลังขาว</p> <p>ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Sogatella furcifera</i> Horvath</p>	<ol style="list-style-type: none"> ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 ชัยนาท 1 สุพรรณบุรี 1 กข31 และชุมแพ 60 โดยปลูกสลับกันอย่างน้อย 2 พันธุ์ เพื่อป้องกันไม่ให้เพลี้ยกระโดดหลังขาวปรับตัวทำลายข้าวพันธุ์ต้านทานได้ เร็ว หรือถ้าปลูกข้าวพันธุ์เดียว ไม่ควรปลูกติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก เมื่อตรวจพบเพลี้ยกระโดดหลังขาวมากกว่า 1 ตัวต่อต้นให้ไขน้ำออกจากแปลงนา และปฏิบัติเช่นเดียวกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
<p>4. เพลี้ยไฟ (rice thrips)</p> <p>ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Stenchaetothrips biformis</i> (Bagnall)</p>	<ol style="list-style-type: none"> หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ กำจัดวัชพืชในนาข้าว คันนาและรอบๆแปลง ดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน 7 วัน อย่าให้ขาดน้ำ ไขน้ำท่วมยอดข้าวทิ้งไว้ 1-2 วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย 1-3 ตัวต่อต้นในข้าวอายุ 6-7 วันหลังหว่าน ใช้ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านเมื่อข้าวอายุ 10 วัน เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้นข้าว ใช้สารฆ่าแมลง มาลาไทออน 83% EC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคาร์บาริล 85% WP อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบใบข้าวมีวันมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ในระยะข้าวอายุ 10-15 วันหลังหว่าน
<p>5. เพลี้ยจักจั่นสีเขียว</p> <p>ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Nephotettix virescens</i> (Distant)</p>	<ol style="list-style-type: none"> หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ ใช้แสงไฟล่อแมลงและทำลายเมื่อมีการระบาดรุนแรง ปลูกข้าวพร้อม ๆ กัน และปล่อยพื้นนาว่างไว้ระยะหนึ่ง เพื่อตัดวงจรชีวิตของแมลง ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน กข4 กข9 กข21 กข23 สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 พิษณุโลก 2 ชุมแพ 60 แก้วรวง 88 แก่นจันทร์ นางพญา 132 พวงไร่ ใช้สารฆ่าแมลงตามคำแนะนำในตารางที่ 2 เมื่อมีการระบาดของโรคใบสีส้ม
<p>6. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล</p> <p>ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Nilaparvata lugens</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติเพื่อใช้ควบคุมการระบาด เช่น มวนเขียวดูดไข่ แมงมุมสุนัขป่า เป็นต้น ไม่ใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในปริมาณที่มากเกินไป เพราะจะทำให้ต้นข้าวอวบเหมาะแก่การเข้าทำลาย ควบคุมระดับน้ำในนาข้าว โดยการระบายน้ำออกเป็นครั้งคราวแบบเปียกสลับแห้ง เมื่อตรวจพบสัดส่วนของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตัวเต็มวัยต่อมวนเขียวดูดไข่ ระหว่าง 6 :1- 8 :1

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	<p>หรือตัวอ่อนวัยที่ 1-2 เมื่อข้าวอายุ 30-45 วัน จำนวนมากกว่า 10 ตัวต่อต้น ให้ใช้สารกำจัดแมลง</p> <ul style="list-style-type: none"> - บuprofezin (Buprofezin) 10% WP อัตรา 25 กรัม - etofenprox (Etofenprox) 10% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - บuprofezin/ไอโซโพรคาร์บ (Buprofezin /Isoprocarb) 5%/20% WP อัตรา 50 กรัม <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่น ทุก 7 วัน และให้สลักกลุ่มสาร</p> <p>5. เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลส่วนใหญ่เป็นตัวเต็มวัย จำนวนมากกว่า 1 ตัวต่อ 1 ต้น และไม่พบหรือพบมวนเขียวคุดไข่น้อยมาก ให้ใช้สาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - etofenprox (Etofenprox) 10% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - ไอโซโพรคาร์บ (Isoprocarb) 50% WP อัตรา 60 กรัม - ฟีนอบูคาร์บ (Fenobucarb) 50% EC อัตรา 60 มิลลิลิตร <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่น ทุก 7 วัน และให้สลักกลุ่มสาร</p> <p>6. ในระยะข้าว ตั้งท้องถึงออกรวง เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 10 ตัวต่อกอ หรือ 1 ตัวต่อ 1 ต้น และพบมวนเขียวคุดไข่น้อยมากให้ใช้สาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไทอะมีโทแฆม (Thiamethoxam) 25% WP อัตรา 2 กรัม - ไดโนทีฟูเร็น (Dinotefuran) 10% WP อัตรา 15 กรัม - โคลโทอะนิติน (Clothianidin) 16% SG อัตรา 6-9 กรัม - อีทิโพรล (Ethiprole) 10% SC อัตรา 40 มิลลิลิตร <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลักกลุ่มสาร</p>
<p>7. โรคไหม้ข้าว</p> <p>เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา</p> <p><i>Pyricularia oryzae</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สักรวแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. ถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวแนะนำให้ใช้ชีวภัณฑ์ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - พ่นเชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) อัตราตามคำแนะนำในฉลาก - พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร 3. ถ้ามีความจำเป็นใช้สารเคมี แนะนำให้พ่นเฉพาะบริเวณที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สารเคมีที่แนะนำมี ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - อิติเฟนฟอส (Edifenphos) 50% EC อัตรา 20 - 25 มิลลิลิตร - บลาสติซิดิน - เอส (Blasticidin-s) 2% EC อัตรา 20- 25 มิลลิลิตร - ไตรไซคราโซล (Tricyclazole) 75% WP อัตรา 10- 16 กรัม <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลักกลุ่มสารเพื่อป้องกันเชื้อราสร้างความต้านทาน</p>
<p>8. โรคขอบใบแห้ง</p> <p>เชื้อสาเหตุ : เชื้อแบคทีเรีย</p> <p><i>Xanthomonas oryzae</i> pv. <i>oryzae</i> (ex Ishiyama) Swings et al.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 2 และพันธุ์กข23 2. ไม่ควรระบายน้ำจากแปลงที่เป็นโรคไปสู่แปลงอื่น 3. ใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันการเกิดโรค เช่น เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) หากพบอาการของโรครุนแรงให้พ่นทุก 7 วัน หรือคลุกเมล็ดก่อนการปลูก อัตราตามฉลากแนะนำ

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	<p>4. ควรเผื่อระวังการเกิดโรคถ้าปลูกข้าวพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี เช่น พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 กข6 เหนียวสันป่าตอง พิษณุโลก 2</p> <p>5. เมื่อเริ่มพบอาการของโรคบนใบข้าว แนะนำให้ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไอโซโพรไทโอเลน (Isoprothiolane) - คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ (Copper hydroxide) 77% WP - เซตริฟโตมัยซินซัลเฟต+ออกซีเตตราไซคลินไฮโดรคลอไรด์ - ไตรเบซีคคอปเปอร์ซัลเฟต (Tribasic Coppersulfate) 34.5% W/V SC <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นตามอัตราที่ระบุในฉลาก</p>
<p>9. โรคใบสีส้ม</p> <p>เชื้อสาเหตุ : เชื้อไวรัส</p> <p><i>Rice Tungro Bacilliform Virus (RTBV) และ Rice Tungro Spherical Virus (RTSV)</i></p>	<p>1. ใช้พันธุ์ข้าวต้านทานแมลงเพลี้ยจักจั่นสีเขียว เช่น กข1 กข3</p> <p>2. กำจัดวัชพืช และพืชอาศัยของเชื้อไวรัสและแมลงพาหะนำโรค</p> <p>3. ใช้สารป้องกันกำจัดแมลงพาหะ ได้แก่ ใช้สารฆ่าแมลงในระยะที่แมลงเป็นตัวอ่อน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไดโนทีฟูเรน (Dinotefuran) 10% WP - บูโพรเฟซิน (Buprofezin) 10% WP - อีโทเฟนพรอกซ์ (Etofenprox) 10% EC <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นตามอัตราที่ระบุในฉลาก</p> <p>ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงผสมกันหลายๆ ชนิด หรือใช้สารฆ่าแมลงผสมสารกำจัดโรคพืชหรือสารกำจัดวัชพืช เพราะอาจทำให้ประสิทธิภาพของสารฆ่าแมลงลดลง</p> <p>ไม่ใช้สารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น ไซเพอร์มีทริน ไซฮาโลทริน เดลต้ามีทริน</p>
<p>9. โรคใบขีดสีน้ำตาล</p> <p>เชื้อสาเหตุ : เชื้อไวรัส</p> <p><i>Cercospora oryzae</i> I.</p> <p>Miyake</p>	<p>1. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. ใช้ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) อัตรา 5-10 กิโลกรัมต่อไร่ สามารถช่วยลดความรุนแรงของโรคได้</p> <p>3. ถ้าพบโรคระบาดของโรครุนแรงในระยะแตกกอ ให้ฉีดพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น คาร์เบนดาซิม เนื่องจากเชื้อสาเหตุทำให้เกิดโรคเมล็ดต่าง</p>

๕. การคาดการณ์ศัตรูพืช ในช่วงระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน – ๖ ตุลาคม ๒๕๖๗

ภาคกลาง และภาคตะวันออก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว หนอนกระทู้กล้า โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

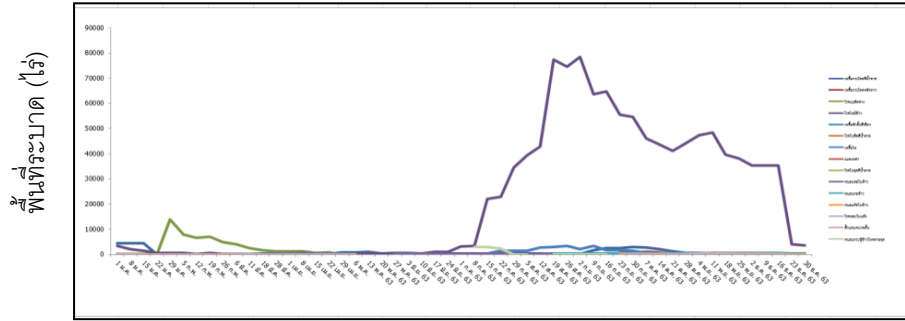
ภาคเหนือ ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว แมลงบั่ว โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

ภาคใต้ ระวัง : แมลงสิง หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว และโรคไหม้ข้าว

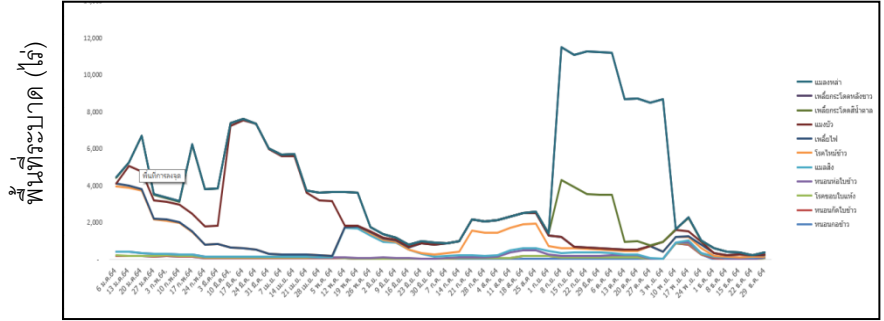
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง : หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว หนอนกระทู้กล้า เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยจักจั่นสีเขียว เพลี้ยกระโดดหลังขาว โรคขอบใบแห้ง โรคใบสีส้ม และโรคไหม้ข้าว

ภาคตะวันตก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนห่อใบข้าว หนอนกระทู้กล้า และโรคไหม้ข้าว

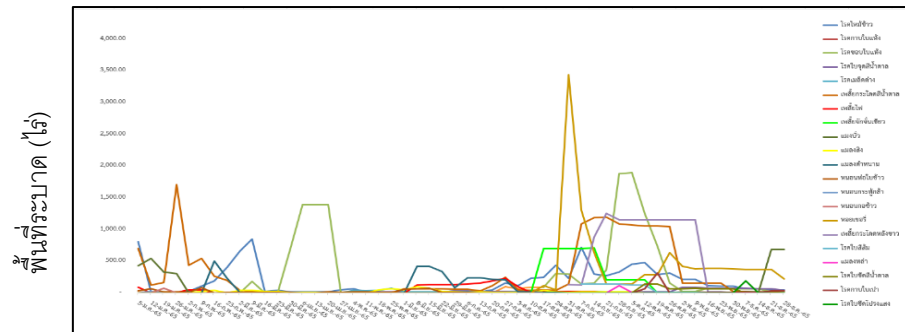
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของศัตรูข้าว ระหว่างปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗

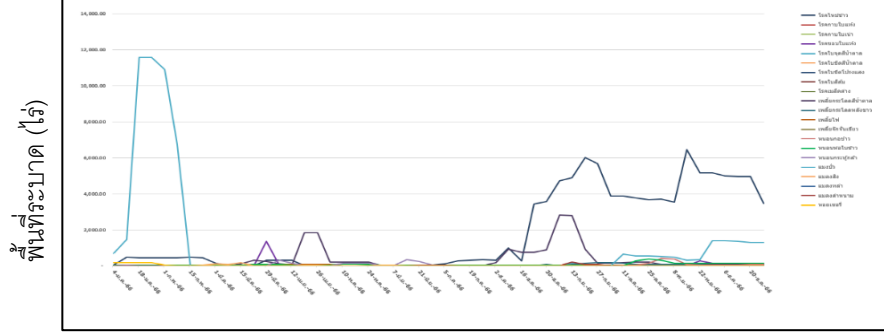
ปี ๒๕๖๓

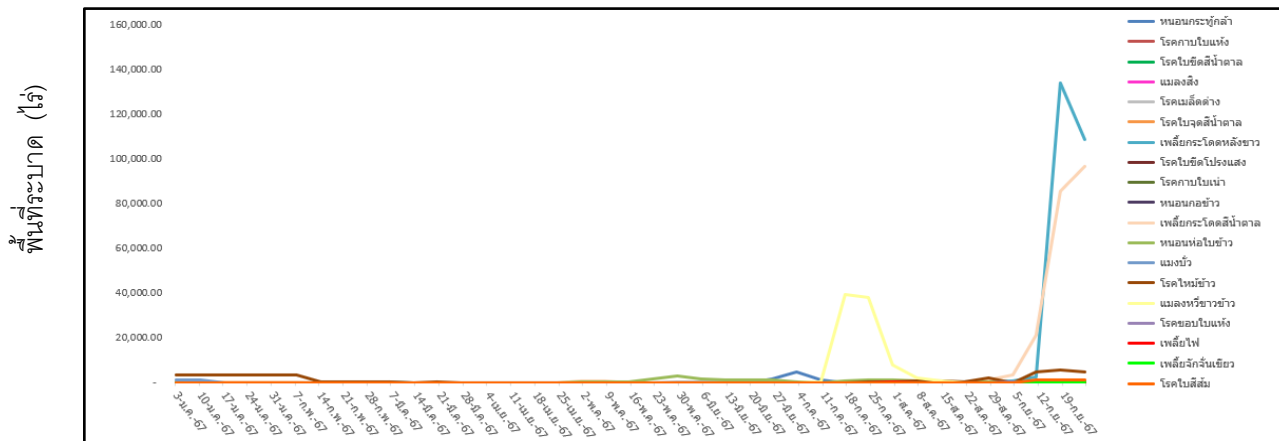
ปี ๒๕๖๔

ปี ๒๕๖๕

ปี ๒๕๖๖

ปี ๒๕๖๗

หนอนกระตู่กล้า	๒๒๐.๕๐ ไร่
หนอนห่อใบข้าว	๔๒๗.๕๐ ไร่
เพลี้ยกระโดดหลังขาว	๑๐๘,๖๖๗.๐๐ ไร่
เพลี้ยไฟ	๖.๕๐ ไร่
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	๙๖,๖๘๔.๘๖ ไร่
เพลี้ยจักจั่นสีเขียว	๑๖๑.๗๕ ไร่
โรคไหม้ข้าว	๔,๗๗๓.๕๗ ไร่
โรคขอบใบแห้ง	๕๓.๐๐ ไร่
โรคใบสีส้ม	๑,๓๑๖.๐๐ ไร่
โรคใบขีดสีน้ำตาล	๗๗๕.๕๐ ไร่